

ÖZGÜL AĞIRLIĞI AŞK OLAN ŞAİR: BHAETTİN KARAKOÇ

Ramazan AVCI

Denilebilir ki günümüz Türk şiirine üç Karakoç damga vurmaktadır: Sezai Karakoç, Abdurrahim Karakoç ve Bahaettin Karakoç. Şiir vadisinin üç ayrı kulvarında yürüyen bu üç şairimiz, inanıyoruz ki yalnızca 21.yüzyıla değil, Türkçe var oldukça bütün zamanlara damgasını vurmaya devam edecektir.

Üç şairimizden Bahaettin Karakoç, 1970 sonrası Türk şiirine eserleri, üslubu, şiir anlayışı, kişiliği ve şiiri ayağa kaldırma ülküsüyle yaptığı icraatlarıyla damgasını vurmuş üstat bir şairdir. Derin iç ve dış gözlem gücü sayesinde şiirlerinde zengin bir tema çeşitliliği görülen Karakoç en fazla aşka yer vermiştir. Bu yazımızda Bahaettin Karakoç'un, şiirlerinde aşkı ele alış tarzı ve aşka bakışını inceleyeceğiz.

“Soğur bir çam külekte süt
Aşk yaylası gökcül derin
Yüreğim bir salkımsöğüt
Dallardan sarkar gözlerin

Bir dem ateş, bir dem kiraz
Aşk yaşanır, anlatılmaz.” (Karakoç, 1973:50)

diyen Bahaettin Karakoç, “Aşk yaşanır, anlatılmaz.” dese de aşkı ve aşkını anlatmak için olağanüstü bir gayret göstermiştir şiirlerinde. O, yüzlerce aşk temalı şiir yazmış olmasına rağmen “Henüz son sözümü söyleyemedim.” (Turhan, 2009:11) demekte, bu konudaki nihai şiirini henüz yazmadığını düşünmektedir. Zira o âşık olarak doğmuş ve hâlâ aşkıdan esrik gezmektedir.

“Aşktır hayatımın özgül ağırlığı,
“Aşk ile pişmişlerin kapısında aşınmayan eşik benim.”
“Beni boğarsa sevgisizlik boğar
Sevgi ışık ışık diriltir”
“Aşk bir kurşun gibi gezer kanımda,”
“Aşk uğruna esrik gezen
Şol duraksız âşık benim”
“Aşk yoksa dünyamızda dünya da yalan
Ben anamdan âşık doğdum. Yüreğim talan”

diyen Karakoç'un şiirlerinin temelini aşk oluşturur.

Ahmet Tufan Şentürk, Bahaettin Karakoç'un şiirlerindeki aşk zenginliğini farklı bir nedene bağlıyor ve şu ifadeleri kullanıyor: “**Aşk** ve **sevda** üstüne kurulmuş evrenin düzeni. Öyle ayarlamış, öyle programlamış ulu yaradan. Tasavvuf felsefesine göre Allah kendi güzelliğini seyretmek için var etmiş bu kâinatı (evreni). **Ne var ki**, her yaratılmışa eşit olarak bölüştürmemiş güzellikleri, iyilikleri, erdemi, aşkı, sevgiyi. Kim bilir aşk, sevgi dağıtılırken sanatçılara, özellikle de şairlere biraz iltimas etmiş anlaşılabilir. **Bu sevgi bölüş-türme işinde** Bahattin Karakoç'un payına biraz daha fazlaca düşmüş gibi geliyor bana.” (Avcı, 2012:169)

Nasıl ki Yunus Emre için “Aşksız gönül misali taşta benzer”se Karakoç için de aynı şey geçerlidir.

“Aşkın darasını düşsem özümden
Kuru ömrüm bir avuç kül görünür”(Karakoç, 2006:50)

O, aşkın kutsal kitabını yazma dileğindedir.

“Yürü Karakoç diyorum, uz uz
Aşkın kutsal kitabını sen yaz gönlünce
Bir gün bir köşede açar okuruz” (Karakoç, 1975:22)

Şair, bu kitabı yazmıştır ki biz aşkın ne olduğunu onun mısralarından okumaktayız:

AŞK

Andolsun bütün örtülere,
Andolsun bütün örtünenlere ki,
Kar altında terleyerek uyanmaktır aşk.

Yanmış iki cesedin kına gibi külleri arasından
Fıskın sürerce dirilip yeniden yanmaktır aşk.

Cümle ağaç kapıları, cümle demir kapıları aşır,
Bir gönül kapısına dayanmaktır aşk.

Sevgilinin otağını gökkuşağına boyayıp gece-gündüz,
Hüznün safran sarısıyla boyanmaktır aşk.

Yaratmaktır ya da sevgilinin toprağından yaratılmak,
Her nefes alıp verişte yaşamaktır aşk.

İsmailî bir gönülle teslim olmaktır bıçağa,
Birini kandırmak değil, bilerek kanmaktır aşk.

Diline arılar konar, koynunda karıncalar gezer,
Sevgilinin ölçüyle her zaman sınınmaktır aşk.

İsrafil'in Sur'unu ruhunda duymaktır aşk,
Suyu suyla yumak gibi aşka inanmaktır aşk. (Karakoç, 1993:58)

Bu şiirde de görüldüğü üzere Bahaettin Karakoç aşkı aklın ve iradenin sınırları dışında açıklıyor. Aşk imkânsıza talip olmak, sevgiliden gelen her cefaya isteyerek, bilerek, inanarak tahammül etmek, İsmailce razı olmaktır.

Karakoç, şiir ve aşk arasında sıkı bir ilginin olduğunu, güçlü şiirlerin ancak güçlü aşklardan doğabileceğini dile getiriyor.

Kerem ile Aslı, Emrah ile Selvihan, Ferhat ile Şirin, Tahir ile Zühre hikâyelerini dinleyerek, halk kültüründen beslenerek yetişen, bu hikâyelerde yaşanan saf ve samimi beşerî aşkları ve Yunus Emre'nin yaşadığı İlahî aşkı kendine rehber eyleyen Karakoç:

“Aşk kazanında pişmeyen, sarhoş olup da düşmeyen
Kibirle ayak sürüyen âşika hayret ederim.”

mısralarıyla ideal âşığı anlatır. Onun aşk kitabında sevgiliden gelen cefaya isyan etmek yazmaz. Bu kıtapta âşığın maşuktan gelen her cefaya katlanabilmesi, her ne pahasına olursa olsun “ah!” bile dememesi gerektiği ifade edilir:

“Zaman küheylan atını üstüme sürer
Düşerim kalkarım sınıırım
Ne zaman ağzımdan bir ah çıksa
Bütün âşıklarca kınanırım.”(Karakoç, 1995:21)

Bahaettin Karakoç, beşerî aşk yaşanmadan ilahî aşka geçilemeyeceğini, beşerî aşkın bir köprü olduğunu vurgular:

“Bir hemzemin geçittir aşk-ı mecazî
O geçitten çok geçtim, biliyorum”

Bahaettin Karakoç'un şiirlerinde aşkın bütün hallerini görmek mümkündür. Yüreğe sevda ateşinin düştüğü an aşkın ilk halidir ve bu hâl âşığın dünyasını değiştirir:

Seni gördüm, cemre düştü içime
Sandım yerde-gökte ihtilal oldu

*Değişti ezgiler, değişti havam
Seninle yediğim soğan bal oldu*

*Nere gitsem gümbür gümbür yüreğim
Nere baksam mavi, yeşil, al oldu* (Karakoç, 1993:151)

Şairin hayatını bir anda değiştiren ve şiirde “sen” zamiriyle ifade edilen kişi kimdir? Ne gibi özellikleri vardır? Bahaettin Karakoç, sevgilinin fizikî portresini çizmez, sevgili fizikî görüntüsüyle hiçbir zaman ön plana çıkmaz. Tabiat öğelerinin de yardımıyla sevgili imajı oluşturur; duygularıyla sevgiliyi güzelleştirir. Ortaya “*Evrensel bir güldesteye çizilen bir minyatür*” çıkar.

Sevgili “*kadife çiçeğidir*”, “*orkide*”dir, şairin yazgısında “*kutsal bir nakış*”tır, “*takvim, künye, güldeste*”-dir, gönül bahçesinde “*bir gül ağacı*”dır, “*evcil güvercin*”dir, “*saksıda çiçek*”tir, “*tüm evrene şifa*”dır, yürekteki “*en nazlı yara izi*”dir, “*dolunay*”dır, “*yitik bahçelerin muhabbet kuşu*”dur. Sevgilinin gözleri “*ekvator da iki orman*”dır, “*bir gökkuşağı*”dır, “*deniz*”dir;

Sarışın saçları “*bir şebboy tarlası*”dır, “*bir akıncı sancağıdır rüzgârlı tepelerde*”, “*orman*”dır; sesi “*yağmurlarla gelen ıpslak bir tay*”dır, “*bir yanağı şeftali bahçesi, bir yanağı kiraz*”dır, gülüşü “*güneş*”tir, sükûtu “*buluta girmiş bir ay*”dır, “*ince parmakları zambak edalı*”dır,

yüzü “*çok kıvamlı gül reçeli*”dir, “*gelincik tarlası*”dır; bir gülücüğü “*bin arı iğnesi*”dir, ağzı “*gümüş savatlı bir bal tası*”dır, kuşça ayakları “*dört dörtlük bir nota*”dır, selvi boyu “*bir ışık sömeği*”dir, elleri “*bahar kokusuna uçan bir çift kumru*”dur. (Avcı, 2012:64)

Onun şiirleri, sevgiliyi değil sevgili kavramını anlatması bakımından Divan şiiriyle büyük benzerlik gösterir. “*Sevgiliye Gazel*” adlı şiir, bu benzerliği örneklemektedir:

*Meyhaneden çıkmış gibi esriklikten yan yan gelir
Gözleriyle görmeyene ne söylesem yalan gelir.*

*Ne bastığı yeri bilir, ne baktığı yeri görür
Bir güldür ki hasbahçede, kokusunu alan gelir.*

*Humar humar bakışları şavkıyınca ötelere
En yağmurlu kokusuyla can-evime mihman gelir.*

*On parmağı on karanfil kirpikleriyse tığ gibi
Badısbayla öpüşür, yanaklarına kan gelir.*

*Çaldırandan ve Mısır'dan şanlı zaferlerle dönen
Sanki kır-at üstünde Yavuz Sultan Selim Han gelir .*

... (Karakoç, 2006:58)

Karakoç’un şiirinin en önemli özelliği duygu, düşünce hayal ve zevkte yerli ve millî oluşudur. Bu özelliği imgelerine de yansımıştır. O, benzetme ve imgelerinde kimi şairlerde görüldüğü gibi Arap, İran ya da Yunan menkıbe, telmih veya mitolojilerine sığınmaz. Bunun yerine “*Elif*” adlı şiirde olduğu gibi, Anadolu kültürünün zevk, hayal ve birikimlerinden yararlanır.

.....
*Hiç resim çektirmemiş, aynası sular olmuş
İnce parmakları karınca, gözleri kuş
Şaklar çıplak bir atın sağrısında kamçı kamçı
Bağcıkları sık bağlanmış örgülü saç
Rüzgâr Elif’ten deli, Elif rüzgârdan inat
Sanırsın pervazlanmış ışıktan bir kanat
Ovalar kadar geniştir her kulacı* (Karakoç, 1986:71)

Bahaettin Karakoç’un, yayımlanan şiirlerinde sevgili olarak kullandığı iki isimden biri Leyla, diğeri Elif ismidir. Leyla divan şiirimizin, Elif halk şiirimizin ideal güzelini sembolize eder. İşte Bahaettin Karakoç’un şiiri ve aşk anlayışı Leyla ile Elif’in terkiibinden oluşmaktadır, denilebilir. Elif, Anadolu’da sıkça rastlanan kız isimlerinden biridir. Tabii bu ismin İslâm’da da özel anlamlar taşımasının, Anadolu insanının bu kelimeye karşı muhabbet duymasında büyük etkisi vardır. (Avcı, 2012:64)

*Elif'in uğru nakışlı
Yavru balaban bakışlı
Yayla çiçeği kokuşlu
Kokar Elif Elif diye*

dörtlüğünde olduğu gibi Karacaoğlan'ın şiirlerinde de zarafetin ve güzelliğin simgesi olarak Elif ismi-
ne rastlanır.

Bahaettin Karakoç'un Elif adlı şiirinde Elif, ismiyle müsemma, doğayla bütünleşmiş, uzaktan ve de-
rinden sevilen ve aynı zamanda bir medeniyeti temsil eden varlıktır. Fizikî olarak tay ve ceylan gibi
zindedir. Dupduru kar suyu gibidir. Hiç resim çektirmemiş, aynası sular olmuştur. İnce parmakları ka-
rıncaya, gözleri kuşa benzemektedir. Saçları örgülüdür. Elif mağrurdur, eğilmeden yürür. Sevgisi hastır.
“*Elif, elmadaki renk, kurbandaki kan*” mısralarından Elif'in yanaklarının kırmızı, parmaklarının kınalı
olduğunu anlıyoruz.

Son bentte ise şairin Elif'e duyduğu aşk dile getiriliyor. Elif'i tabii ortamından alıp şehrin suni orta-
mına götüren öfkeli bir deve benzeyen trenin geçeceği aç tünellere kapak olacak, ardından yanık türküler
yakacak kadar Elif'i sevmektedir.

Karakoç'un şiirlerinde aşkın bir başka hâli beklemektir, özlemdir. Onun şiirlerindeki sevgili soyludur,
içlidir. Karakter olarak Leyladır, Aslıdır, Şirindir, Elif'tir. Sevmeye ve sonsuza kadar beklemeye değerdir.

Şair, maşuğu çağrıştıran bir işaretin, onu hatırlatan bir durumun, varlığın, olayın âşık üzerinde oluş-
turduğu heyecanı dile getirir.

*Yollara bakarken dalar giderim
Bir karaltı görsem, seni sanırım.
Sesin ne ki, seni ayak sesinden
Fermadaki mühür gibi tanırım.*

...

*Kim kapıya vursa dışardan tık-tık,
Öldürseler ben yerimde duramam...
Bir kez de sen, sen olarak gel artık,
Ölüm döşeginde kanatlanırım. (Karakoç, 1993:104)*

Karakoç, beklemeye ilgili zamanı da tabiat öğeleriyle ifade eder:

*Üzümler yetince gelirim dedin
-Ya da yüreğimdi böyle sen olan-
Güneşi emerek yetti üzüm
Bağlara bıçaklar girdi gelmedin (Karakoç, 1991:132)*

*Ay şafağa yakın bir mum gibi erimeden
Dağlar çivilendikleri yerde çürümeden
Bebekler hayta hayta yürümeden
Geleceğim diyorum, geleceğim sana
Ne olur kesin bir takvim sorma bana
- İhlamurlar çiçek açtığı zaman (Karakoç, 2001:10)*

O, sevgiliyi beklemenin verdiği heyecandan sonsuz bir haz duymaktadır:

*“Sesini duyunca derin bir 'oh' çektim
Sevgilim az sonra bana geliyor*

....

*Ne zaman kapıdan girecek bilemem
Gittikçe ateşim çok yükseliyor” (Karakoç, 1995:66)*

*“Duvarların nabzı yüksek atıyor
Birazdan sevgilim buraya gelecek”*

Beklenen sevgili geciktikçe heyecan yerini endişeye bırakıyor:

“Bir engel mi çıktı neden gecikti?
Ay’i parçalayan kara bulut bu...”

Nereye takıldı, niçin takıldı?
İçine girdiğim soğuk tabut bu.”

Fakat sevgili mutlaka gelecektir. Şair umudunu yitirmiyor. Hatta sevgilinin gecikmesini hüsn-i talille izah ediyor:

“Umarım bunların hiç biri değil
Sevgilim naz eder, güzel umut bu” (Karakoç, 1995:68)

Karakoç, sevgiliye kavuşmanın heyecanını yaşamakla birlikte gerçekte tıpkı Mecnun gibi vuslatı istemez. Çünkü vuslat oyunun sonudur. Kendi ifadesiyle “Vuslat bir tadımlık, hasret bitimsiz”dir. Bu yaklaşımla da Karakoç Divan şiirinin geleneksel aşk anlayışıyla benzerlik gösterir.

“Biri sorsa bana, hasret mi vuslat mı?
Ben yüzümü hasretten yana dönerim
Ömrüm boyu anam bilmiş eminmişim
Ömrüm boyu dostum bilmiş sevinmişim
Vuslatsa bir sondur, oyunun sonu” (Karakoç, 1991: 48)

Ona göre vuslat, düşlerin ölümüdür, oysa hep diri kalmak için yanmak gerekir:

“En korktuğum şey vuslattı – ki düşlerin ölümüdür-
Hep diri kalmak için yandım ve yanarım.” (Karakoç, 1983:90)

Karakoç’u tıpkı kavuşmanın hazzı gibi bu aşktan dolayı çektiği ıstıraplar da mutlu eder.

.....
Senin bir gülücüğün bin arı iğnesidir,
Batırıp acıtırsın, sözde sınırsın beni.

Senden şikâyet etmek kadere isyan olur,
Bıçak senin elinde, keser yonarsın beni.

.....
(Karakoç, 1993: 155)

O, sevgiliden gelecek her türlü cefaya katlanmaya razıdır.

Koy zulüm senden gelsin
Seninle zulüm güzel

İstersen gir kanıma
Elinde ölüm güzel (Karakoç, 1986:112)

Karakoç’un şiirlerindeki aşkın son hâli ilahî aşka yöneldiği andır. Bu hâldeki en büyük değişiklik, vuslatın arzu edilmesidir.

Ey sevgili, vuslat şerbeti içir
Ben sarhoş olmaktan hoşlanıyorum
Her zaman aşkınla öter bu turaç
Kaderin bıçkısı çok kütük biçti
En kaynar sular da haşlanıyorum (Karakoç, 1997:32)

Denilebilir ki Karakoç’un 1962-1986 yılları arasında yayınlanan *Mevsimler Ve Ötesi*, *Seyran*, *Sevgi Turnaları*, *Ay Şafağı Çok Çiçek*, *Kar Sesi*, *Zaman Bir Beyaz Türküdür*, *İlk Yazda ve Bir Çift Beyaz Kartal* adlı şiirlerinde yer alan aşk temalı şiirleri insana duyulan aşkı dile getirmektedir. Şair *Menzil* adlı eserinden itibaren tabir-i caizse İlahî aşka yönelir. Ancak bu yöneliş ani bir manevra ile olmamıştır. *Uzaklara Türkü* ve *Güneşe Uçmak İstiyorum* adlı eserler, bu geçişin köprüsünü oluşturur. Köprünün karşı yakası *Beyaz Dilekçe*’dir. Eserlerin isimleri bile “Mutlak Güzel”i arayan kelimelerden oluşur: *Menzil*, *Uzaklara Türkü*, *Güneşe Uçmak İstiyorum*, *Beyaz Dilekçe*, *Güneşten Öte*, *Leyl ü Nihar Aşk*. *Nihayet Aşk Mektupları*

adlı eserde Mutlak Sevgiliye adeta serenat özelliği taşıyan lirik aşk şiirleri yer alır. *Ihlamurlar Çiçek Açtığı Zaman*'da mecazî ve İlahî sevgiliye kavuşmanın mühlet ve zamanının sorgulanması, *Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri*'nde Gerçek Sevgiliden uzak düşmenin ıstırapı ve kavuşma arzusu, *Ben Senin Yusuf'un Olmuşum*'da mecazi güzelliklere sırtını, aydınlığa yüzünü dönmüş bir âşığın özlemi, *Gündemde Yine Aşk Var*'da bir kelebeğin, yani şairin ilahî aşkı terennümü görülür. (Avcı, 2012:66)

Karakoç'un ilahi aşkı konu edinen şiirlerinde girift bir anlam vardır. Tıpkı Fuzulî'nin şiirlerinde olduğu gibi bir görünen anlam, bir de derinlemesine düşünüldüğü zaman ortaya çıkan ikinci bir anlam bulunmaktadır. Dolayısıyla herkes kendine yansıyanı görmektedir. Şiir de bu değil midir zaten? İlk anlam beşerî, ikinci anlam ilahi aşkı çağrıştıran bu şiirlerde şair doğrudan Allah ismini kullanmıyor. Tasavvufu modern şartlar içinde yorumlayarak bir sevgili imajı oluşturuyor. Bu sevgili imajı ilk bakışta beşeri izlenimini uyandırmaktadır. Tasavvufa âşına olan okurlar şiirdeki aşkın gizemini daha çabuk çözebilmektedirler:

*Hiç bir yerimde haram kan lekesi yok
Seni buldum kör korkuyu yitirdim
Âşık oldum ve uykuyu yitirdim
Bu aşkın yüreğimden çıkası yok
Çıkarsa ölürüm, ötesi yok*

.....

*Açıldım enginlere açılacağım kadar
Bir rahmettir yağın yağmur ile kar
Adınla taçlanır dil ve dudaklar
Can çıkmadan bu aşkın çıkası yok
Çıkarsa ölürüm, ötesi yok* (Karakoç, 1999:79)

Bu şiirdeki sevgili kimdir sorusuna herhalde şöyle cevap vermek gerekir: Okuyucunun zihninde canlandırdığı sevgili.

Netice olarak Bahaettin Karakoç, bir aşk şairidir, aşkını kendine mahsus imgelerle terennüm eden samimi bir âşıktır. Sevgiliyle arasında bir mesafe vardır, bu bakımdan şiirlerinde temas ve sevgiliye karşı cinsel bir arzu yoktur. Garip şiiriyle başlayan geleneğe ait tüm değerleri yıkma ve aşkın küçümsenerek bir sokak hovardalığına indirgenmesine karşın Bahaettin Karakoç şiirlerinde aşkı asilleştirerek gerçek değerine ulaştırmış, ona tesettür kazandırmıştır.

O, uzaktan bakarak, uzak kalarak, günün aydınlanmasını bekleyen bir mum gibi kendini yakarak, ayrılık acısını çekerek ve kavuşmanın mutluluğunu hayal ederek sevmektedir. Aşkı "mutluluğa eşit bir çile" olarak görmektedir.

KAYNAKÇA

- AVCI, Ramazan (2012). *Türk Şiirinin Beyaz Kartalı Bahaettin Karakoç*, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (1973). *Seyran*, Hareket Yayınları, İstanbul
- KARAKOÇ, Bahaettin (1975). *Sevgi Turnaları*, Türk Edebiyatı Yayınları, İstanbul
- KARAKOÇ, Bahaettin (1983). *Ay Şafağı Çok Çiçek*, Ocak Yayınları, İstanbul
- KARAKOÇ, Bahaettin (1986). *Bir Çift Beyaz Kartal*, Dolunay Yayınları, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (1991). *Uzaklara Türkü*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (1993). *Güneşe Uçmak İstiyorum*, Ecdad Yayınları, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (1995). *Güneşten Öte*, Ocak Yayınları, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (1997). *Leyl ü Nihar Aşk*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (1998). *Beyaz Dilekçe*, Beyan Yayınları, İstanbul
- KARAKOÇ, Bahaettin (1999). *Aşk Mektupları*, Dolunay Yayınları, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (2001). *Ihlamurlar Çiçek Açtığı Zaman*, Sila Yayınları, İstanbul
- KARAKOÇ, Bahaettin (2004). *Sürgün Vezirin Aşk Neşideleri*, Dolunay Yayınları, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (2006). *Ben Senin Yusuf'un Olmuşum*, Dolunay Yayınları, Ankara
- KARAKOÇ, Bahaettin (2008). *Gündemde Yine Aşk Var*, Nobel Kitabevi, Adana
- TURHAN, Ayşe (2009). *Bahaettin Karakoç'un Eserlerinin Kelime Grupları Açısından İncelenmesi*, Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Tezi, Elazığ